

Катерина КОЗАЧЕНКО,
вчитель вищої категорії Коблівської ЗОШ
Березанського р-ну Миколаївської обл.

Творча реалізація гуманістичних ідей В.Сухомлинського у системі виховної роботи вчителя

"Немає людини, в якій внаслідок умілої виховної роботи не розкрився б самобутній талант, немає сфери діяльності, в якій людська індивідуальність не досягла б розквіту..."

В.О.Сухомлинський

Основним принципом особистісно орієнтованого підходу до навчання й виховання, що випливає із педагогічних ідей В.О.Сухомлинського, є принцип визнання кожного учня особистістю. По суті, це принцип гуманізму. Головним завданням щодо реалізації цього принципу є збереження і розвиток у дитини почуття людської гідності. Кінцевою метою такого підходу є, за словами В.О.Сухомлинського, "творити дуже ніжну, тонку річ: бажання бути хорошим, стати сьогодні кращим, ніж був учора. Це бажання не виникає само собою, його можна тільки виховати". Виховується бажання бути хорошим багатьма способами: красою, людяністю, добротою, чуйністю; на прикладі педагогів і батьків; правдою; працею на благо суспільства; повчанням; спонуканням; через заохочення і стимулювання; через подолання труднощів.

Виховання дітей 6–10 років В.О.Сухомлинський називав "школою сердечності". Він радив педагогам і батькам вчити дітей добра, любові, милосердя. Для цього треба, щоб діти постійно бачили гуманістичний зміст вчинків і поведінки тих, хто їх оточує: рідних, близьких, вчителів, дорослих. Дитина не повинна вирости байдужою, нечулою, черстою, вона має зростати у постійному піклуванні про навколишній світ рослин, тварин, людей, доглядати і допомагати їм. У своїх працях педагог переконує, що у процесі творення добра виховується в юних людяність, сердечність.

У системі В.О.Сухомлинського велика роль приділяється природі як об'єкту пізнання, сфері активної діяльності, відчутнішої частини дитячого життя. Разом з тим він дійшов висновку, що природа сама собою не виховує, а виховує тільки активна взаємодія людини з природою.

Гуманізм В.О. Сухомлинського особливо яскраво виявився у його ставленні до організації навчання учнів. Розумову працю дітей педагог розглядав як засіб розвитку розумових сил і здібностей, засуджуючи механічне заучування і неусвідомленість знань.

Розв'язання проблеми міцних осмислених знань можливе за умови напруження власних зусиль, досягнення працею успіху, радості розумової праці – цих трьох сходенок на шляху пізнання.

Навчальну діяльність Сухомлинський розглядав як необхідну умову формування духовно багатого особистості. Вона (діяльність) має бути активною і творчою, чому допомагають спеціальна організація розумової праці на уроках і в позакласний час, включення учнів до творчості, пошуково-експедиційної роботи тощо.

У багатій спадщині В.О.Сухомлинського окремо слід відзначити педагогічні казки для дітей, які окремими виданнями обнародовані уже після смерті їх автора.

Педагогічні казки – дивосвіт малят, розкритий очима мудрого наставника, який не повчає дітей, не спонукає чи заохочує їх, а просто йде поряд, радіючи разом з ними кожному новому відкриттю.

Педагогічні казки В.О.Сухомлинського нібито опосередковано, непомітно зовні, але активно й ефективно виховують у дітей дошкільного і молодшого шкільного віку найкращі людські почуття широчердності і любові до всього прекрасного, формують перші навички людяності і взаєминах між юними особистостями.

Висока гуманістична позиція видатного педагога виявилася і в його ставленні до сім'ї. Він вважав, що гармонійний, всебічний розвиток можливий лише за умови, коли школа і сім'я будуть діяти одноставно і стануть одним цілим у спільній роботі. У багатьох своїх творах педагог показав, як розвиток особистості залежить від культури батька й матері, як пізнаються людські стосунки і суспільне оточення на прикладі батьків.

Все життя і діяльність молодших школярів удома і у школі мусять будуватись, як вважав В.О.Сухомлинський, з урахуванням народних традицій трудового, родинно-сімейного, морально-етичного та духовного виховання, на активному залученні до виробничої, обслуговуючої, інтелектуальної праці, що робить людину духовно багатого, гармонійно розвиненою, яка своєю поведінкою, практичною діяльністю, світоглядною позицією повністю відповідала б законам і закономірностям національної ментальності й стала б носієм генетичної пам'яті українського народу.